

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Parolové slyšení a jeho dopady: výsledky kvalitativního šetření v rámci projektu Křehká šance II

studie účinnosti Komisi pro podmíněné propuštění na další chování
odsouzených po propuštění z věznice

Zpracovala: PhDr. Veronika A. Polišenská, Ph.D., MSc., Andrea Uhlířová

Duben 2020

Obsah

Obsah.....	2
1. Představení projektu Křehká šance II.....	4
1.1. Komise pro podmíněné propuštění.....	4
1.2. Jednání Komise pro podmíněné propuštění	5
2. Koncept výzkumu.....	6
2.1. Cíl kvalitativního výzkumu	6
2.2. Předmět výzkumu.....	6
2.3. Výzkumné otázky.....	6
2.4. Metodologie výzkumného šetření	6
2.5. Analýza kvalitativních dat.....	7
2.6. Popis sběru dat.....	8
2.7. Strukturovaný rozhovor a pozorování	8
3. Charakteristika účastníků	11
3.1. Účastníci 1. a 2. části.....	11
3.1.1. Demografická charakteristika účastníků	11
3.1.2. Kriminální historie účastníků	11
3.2. Účastníci 3. části.....	13
3.2.1. Demografická charakteristika účastníků	13
4. Výsledky 1. části výzkumného šetření	15
4.1. Krátký rozhovor při vstupu pachatele do projektu	15
4.2. Závěr 1. části výzkumného šetření	19
5. Výsledky 2. části výzkumného šetření	20
5.1. Pozorování během parolového slyšení	20
5.2. Rozhovor po parolovém slyšení	23
5.3. Závěr 2. části výzkumného šetření	31
6. Výsledky 3. části výzkumného šetření	32
6.1. Otázky pro odsouzeného na svobodě, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění	32
6.2. Otázky pro odsouzeného na svobodě, který nebyl doporučen Komisí k podmíněnému propuštění	36
6.3. Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění	36

6.4. Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který nebyl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění	38
6.5. Výsledky 3. části výzkumného šetření	41
7. Shrnutí	42
8. Seznam zdrojů	44

1. Představení projektu Křehká šance II

Projekt Křehká šance II byl realizován v letech 2016-2020 Probační a mediační službou. Smyslem projektu Křehká šance II bylo rozšířit praxi Komisí pro podmíněné propuštění do dalších 9 soudních okresů (věznic) a provázat jejich činnost s nově zaváděnými programy – specifickým programem pro pachatele (program Victim Impact Training) a rozvoj spolupráce regionu a věznice v oblasti zacházení s vězňenými pachateli a jejich přípravy na propuštění (program Rozvoj restorativní praxe). Zcela novou aktivitou projektu KŠ II bylo vytvoření a pravidelná činnost platformy odborníků zabývající se problematikou institutu podmíněného propuštění v ČR, jejímž cílem byla analýza stávající praxe a příprava návrhu na její změnu, vč. návrhů legislativních opatření.

V rámci aktivity Komisí pro podmíněné propuštění zajistil projekt v celkem 18 regionech (ve věznicích zařazených do projektu KŠ a věznicích nově zařazených do KŠ II) pravidelně prováděnou činnost Komisí pro podmíněné propuštění. Cílem aktivity bylo podpořit do projektu zařazené vězňené osoby připravující se na podmíněné propuštění tím, že podmínky pro jejich propuštění budou profesionálněji, komplexněji a objektivně posouzeny prostřednictvím Komise a pro účely rozhodnutí soudu bude vytvořeno doporučení/nedoporučení podmíněného propuštění pachatele. V případě doporučení podmíněného propuštění bude vytvořen návrh plánu bezpečného propuštění, tj. návrh opatření, která mají ve zkušební době snížit riziko recidivy pachatele, zohlednit potřeby oběti a zvýšit bezpečnost veřejnosti. Projekt si v souvislosti s rozvojem a rozšířením praxe Komisí kladl za cíl rovněž zvýšení profesionality pracovníků věnující se práci s vězňenými osobami a jejich přípravě na podmíněné propuštění.¹

1.1. Komise pro podmíněné propuštění

Komise pro podmíněné propuštění je definována Metodikou práce Komisí pro podmíněné propuštění, která byla vytvořena v rámci projektu Křehká šance I (realizace 2012-2015).

Metodika definuje činnost Komise pro podmíněné propuštění, kritéria výběru a zařazení případu odsouzeného, činnost koordinátora ve věznici a administrátora Komise při výběru odsouzených do projektu. Metodika dále popisuje postup přípravy parolového slyšení a postup Komise při samotném parolovém slyšení.²

Činnost Komisí pro podmíněné propuštění je zajištěna spoluprací řady odborníků státního i nestátního neziskového sektoru působících v penitenciární nebo postpenitenciární péči. Komise pro podmíněné propuštění představují inovaci institutu podmíněného propuštění, a to především z hlediska objektivity, komplexnosti a současně profesionálního individuálního přístupu k jednotlivým případům. Program umožňuje důkladné vyhodnocení rizik recidivy, která se snaží snížit vytvořením konkrétních návrhů plánu bezpečného propuštění pachatele. Taktéž vytváří prostor k dokazování, že pachatel začal řešit příčiny i důsledky své trestné činnosti a v případě podmíněného propuštění je ochoten spolupracovat v rámci soudem stanoveného dohledu Probační a mediační služby a dodržovat uložená opatření a povinnosti. Pachatel je tak konfrontován s dopady své trestné činnosti na život poškozené strany, kdy jsou tyto skutečnosti zohledněny při doporučení anebo nedoporučení daného odsouzeného k podmíněnému propuštění.³

¹ Vstupní evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

² Průběžná evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

³ Vstupní evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

1.2. Jednání Komise pro podmíněné propuštění

Jednání Komise se koná ve věznici každé dva měsíce a účastní se jej členové Komise, administrátor, koordinátor Komise ve věznici, případně vychovatel odsouzeného a odsouzený, oběti daného trestného činu a/nebo její zástupce a další přizvané osoby (odborní zaměstnanci, podporovatelé, pozorovatel). Komise pro podmíněné propuštění jsou tříčlenné vždy se zastoupením odborníka z Probační a mediační služby, Vězeňské služby ČR (z nichž je vždy jeden předsedající) a odborné veřejnosti.⁴ Předseda Komise řídí celé slyšení, sleduje předem danou strukturu jednání a dodržení všech pravidel.⁵

Struktura parolového slyšení obsahuje:

1. úvodní slovo odsouzeného, případně podporovatele, je-li přítomen
2. slyšení poradce oběti a je-li přítomna, tak oběti
3. slyšení kmenového vychovatele odsouzeného
4. slyšení případně přizvaných osob (psycholog, terapeut, kaplan, sociální pracovník, kurátor apod.)
5. slyšení odsouzeného
6. závěrečné slovo odsouzeného⁶

Poté členové Komise pro podmíněné propuštění bez přítomnosti dalších osob případ konzultují a hlasováním dospějí k závěru svého Stanoviska k možnosti podmíněného propuštění odsouzeného – jeho doporučení, vč. návrhu povinností a omezení po dobu trvání zkušební doby, případně jeho nedoporučení, včetně zdůvodnění a doporučení toho, co by měl odsouzený v rámci své přípravy na podmíněné propuštění ještě vyřešit.⁷

⁴ Vstupní evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

⁵ Průběžná evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

⁶ Vstupní evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

⁷ Vstupní evaluační zpráva Evaluace projektu Křehká šance II.

2. Koncept výzkumu

Jedním z cílů definovaných vstupní evaluační zprávou projektu Křehká šance II bylo **komplexní a objektivní posouzení 1 104 odsouzených připravujících se na podmíněné propuštění prostřednictvím Komise pro podmíněné propuštění.**

V rámci tohoto cíle byl koncipován zde prezentovaný kvalitativní výzkum na vybraném vzorku pachatelů.

2.1. Cíl kvalitativního výzkumu

Cílem výzkumu bylo prozkoumat dopady parolového slyšení na pachatele účastnícího se projektu Křehká šance II.

2.2. Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu byli pachatelé, kteří vstupovali do projektu Křehká šance II v srpnu 2018 a kteří s účastí ve výzkumu souhlasili. Účast ve výzkumu byla dobrovolná. Následná parolová slyšení pak probíhala v listopadu 2018.

2.3. Výzkumné otázky

Na základě zmíněného cíle výzkumu byly koncipovány tyto výzkumné otázky:

1. Dochází během parolového slyšení u odsouzeného k reflexi?
2. Jak odsouzený vnímá vlastní připravenost na podmíněné propuštění?⁸
3. Má parolové slyšení dlouhodobý efekt?

2.4. Metodologie výzkumného šetření

Výzkumné šetření probíhalo formou **kvalitativního aplikovaného výzkumu**. John W. Creswell⁹ uvádí, že "kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému."¹⁰ Aplikovaný výzkum odpovídá na otázky, které mají bezprostřední význam pro praxi, a věnuje se hledání řešení praktických problémů.¹¹

Celkové výzkumné šetření mělo charakter **longitudinálního výzkumu**, kdy doba mezi první a druhou částí výzkumu byla 4 měsíce a mezi druhou a třetí 7 měsíců. Celkově tedy byli pachatelé součástí výzkumného šetření po dobu 13 měsíců.

Pro sběr dat jsme použili několik metod. První metodou byl **strukturovaný rozhovor, který obsahoval otevřené otázky**. Tento typ rozhovoru obsahuje pečlivě formulované otázky a používá se

⁸ Převzato z Metodiky týkající se výzkumu v rámci projektu Křehká šance II vypracované V. A. Polišenskou.

⁹ Creswell, J.W. (1998). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions. Thousand Oaks: Sage Publications, str.12.

¹⁰ Hendl, J. (2008). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál. str. 48.

¹¹ Tamtéž.

v situacích, kdy je nutné minimalizovat variaci otázek kladených respondentovi.¹² **Otevřené otázky** jsou otázky, u nichž se nepoukazuje na jediné možné odpovědi.¹³ Rozhovor ve třetí části výzkumu obsahoval také **uzavřené otázky**, což jsou otázky s vymezenou škálou možných odpovědí.¹⁴ Možnosti daných odpovědí byly vytvořeny na základě odpovědí respondentů v první a druhé části výzkumu.

Druhou metodou, kterou jsme použili, bylo **pozorování**. Pro tento výzkum jsme zvolili formu strukturovaného pozorování, kdy pozorovatel provádí pozorování na základě předem daného předpisu.¹⁵

2.5. Analýza kvalitativních dat

Získaná data byla analyzována použitím **otevřeného kódování**. Dle Romana Švaříčka a Kláry Šedové je během otevřeného kódování text rozložen na **jednotky** (kusy), k těmto jednotkám jsou přidělena jména (**kódy**).¹⁶

Například na otázku "*Na co si myslíte, že se vás bude parolová komise ptát?*" odpovídali pachatelé následovně:

Pachatel A: "*Na všechno, co jsem uvedl, dále na zajištěné bydlení, zaměstnání, zda jsem se poučil.*"

Pachatel B: "*Na mou trestnou činnost.*"

Pachatel C: "*Na to, co mě přivedlo k trestné činnosti a do vězení. A jak chci žít po propuštění z VTOS.*"

Odpověď pachatele A byla tedy rozložena na jednotky a ty byly následně označeny kódy - *ubytování, zaměstnání, poučení*. Odpověď pachatele B byla označena kódem *trestná činnost* a odpověď pachatele C byla označena kódy *trestná činnost, příčiny VTOS, předchozí život, představa po propuštění*. Počty kódů mohou tedy přesahovat počet respondentů. **Z tohoto důvodu hovoříme o počtech odpovědí a ne o počtech respondentů.**

Tyto kódy se následovně třídí do **nadřazených kategorií**. Například kódy *změny, představa po propuštění, budoucnost* jsou součástí jedné kategorie zahrnující *výhledy do budoucnosti po propuštění z VTOS*.

Tabulky shrnující odpovědi u jednotlivých otázek (kapitoly 4, 5, 6 Výsledky jednotlivých částí výzkumného šetření) ukazují jednotlivé kódy a dále jejich součet v nadřazené kategorii.¹⁷ V určitých případech se z kódu stala i nadřazená kategorie a v jiných případech byla nadřazená kategorie sycena více kódy.

¹² Hendl, J. (2008). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál. str. 173.

¹³ Hendl, J. (2008). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál. str. 391.

¹⁴ Hendl, J. (2008). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál. str. 388. V kapitole 2.7. jsou uzavřené otázky označeny následovně - (U)

¹⁵ Hendl, J. (2008). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál. str. 191.

¹⁶ Švaříček, R., Šedová, K. a kol. (2014). Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Portál. s. 211.

¹⁷ Zde je potřeba podotknout, že pro vyšší validitu je vhodnější, když stejné texty kóduje více hodnotitelů. To v tomto případě nebylo možné.

Ve třetí části, z důvodu menšího vzorku respondentů jsme již nevytvářely nadřazené kategorie a u některých otázek uvádíme již celé odpovědi bez kódovaného hodnocení.

Ve většině případech uvádíme pouze počty odpovědí. Pokud byla jedna odpověď na jednoho pachatele, uvádíme počty pachatelů (případně i procenta).

2.6. Popis sběru dat

Vlastní výzkumné šetření se skládalo ze **3 částí**. První část se konala v době vstupu pachatele do výzkumu (srpen 2018)¹⁸, 2. část se konala v době jednání Komise pro podmíněné propuštění asi 4 měsíce po první části (listopad 2018)¹⁹ a 3. část se konala po 7 měsících od jednání Komise pro podmíněné propuštění v době, kdy byl pachatel buď již na svobodě, anebo stále ve výkonu trestu odnětí svobody (přibližně červen 2019)²⁰.

Celý proces výzkumného šetření začal v momentě, kdy během podpisu **Souhlasu se zařazením do projektu** seznámil koordinátor Komise odsouzené s možnou účastí ve výzkumu.²¹ V případě, že odsouzený souhlasil s účastí ve výzkumu, obdržel také **Informovaný souhlas k účasti ve výzkumu**. Svým podpisem tak odsouzený potvrdil svou účast ve výzkumu. Administrátor Komise dále vyplnil **Demografický dotazník** týkající se odsouzeného. Dále koordinátor Komise položil odsouzenému otázky v rámci **krátkého rozhovoru při vstupu pachatele do projektu** a zapsal jejich odpověď.

V rámci druhé části výzkumného šetření se konalo **pozorování pachatele během parolového slyšení a rozhovor přímo po parolovém slyšení**.²²

Třetí část obsahovala **rozhovor s účastníkem výzkumu přibližně 7 měsíců po parolovém slyšení**.

2.7. Strukturovaný rozhovor a pozorování

Vlastní výzkum se skládal ze 3 částí. Všechny části obsahovaly strukturovaný rozhovor, pouze druhá část také obsahovala pozorování.

Část 1 - Krátký rozhovor při vstupu pachatele do projektu obsahoval otázky:²³

1. Jak si myslíte, že parolové slyšení bude probíhat?
2. Na co si myslíte, že se Vás bude parolová komise ptát?
3. Co si myslíte, že bude potřeba udělat, aby parolové slyšení dopadlo dobře?
4. Popište, co budete dělat první den po případném podmíněném propuštění?
5. Co byste chtěl po prvním týdnu na svobodě mít vyřízené?
6. Co si myslíte, že bude po propuštění složité (náročné, za problém)?

Část 2a - Pozorování během parolového slyšení se zaměřovalo na:²⁴

1. Během parolového slyšení se

¹⁸ Výsledky 1. části výzkumného šetření jsou prezentovány v kapitole 4.

¹⁹ Výsledky 2. části výzkumného šetření jsou prezentovány v kapitole 5.

²⁰ Výsledky 3. části výzkumného šetření jsou prezentovány v kapitole 6.

²¹ V zájmu zjednodušení píšeme o pachatelích v mužském rodě, přestože se projektu účastnily i ženy.

²² Převzato z Metodiky týkající se výzkumu v rámci projektu Křehká Šance II vypracované V.A. Polišíenskou.

²³ Kapitola 4.1. obsahuje výsledky těchto otázek.

²⁴ Kapitola 5.1. obsahuje výsledky pozorování.

- odsouzený dívá/ nedívá na další osoby;
- odsouzený přikyvuje/ nepřikyvuje;
- odsouzený slovně reaguje/ nereaguje.

2. Během parolového slyšení odsouzený vykazuje následující emoce, na škále od 1 do 5 (1 = málo, 5 = hodně): strach, nervozita, pláč, smích a zlost.

3. Reakce na slyšení vychovatele - odsouzený slovně reaguje/ nereaguje.

Reakce na slyšení dalších přizvaných osob - odsouzený se dívá/nedívá na další osoby, odsouzený přikyvuje/nepřikyvuje.

4. Reakce odsouzeného

- odsouzený mluví plyně a souvisle
- mluví jasně a srozumitelně
- rozumí otázkám
- popisuje změny ve své osobnosti (pokud ano, jaké)

Část 2b - Krátký rozhovor přímo po parolovém slyšení obsahoval následující otázky:²⁵

1. Jak se teď po parolovém slyšení cítíte?
2. Jaká byla největší (nejsilnější) emoce, kterou jste během parolového slyšení cítil/a?
3. Jaké máte z parolového slyšení dojmy?
4. Bylo něco, co Vás překvapilo?
5. Dozvěděl/a jste se něco nového (překvapivého) během parolového slyšení? Bylo to pro Vás příjemné či nepříjemné?
6. Když jste vyprávěl/a o období života před výkonem trestu odnětí svobody, jaké to pro Vás bylo?
7. Když jste vyprávěl/a o období výkonu trestu ve vězení, jaké to pro Vás bylo?
8. Co si myslíte o Stanovisku Komise pro podmíněné propuštění?
9. V čem jste se mohl/a jinak připravit na parolové slyšení?
10. Když už víte, jaké je parolové slyšení, co jste mohl/a udělat lépe?
11. Co si myslíte o doporučeních Komise pro podmíněné propuštění?

Pokud bylo Stanovisko Komise pro podmíněné propuštění doporučující

12. Popište, co budete dělat první měsíc po propuštění? Máte zajištěné bydlení, práci? S kým se budete stýkat?
13. V čem jste připraven/a na podmíněné propuštění a jak moc? (respondenti si sami určí, v čem se cítí připraveni, a toto dále hodnotí na škále 1(málo)-5 (hodně).

Pokud nebylo Stanovisko Komise pro podmíněné propuštění doporučující

14. Co musíte změnit, aby to příště dopadlo lépe?

Část 3 - Rozhovor 7 měsíců po parolovém slyšení

Krátký rozhovor s odstupem 7 měsíců obsahoval otázky, které byly upraveny na základě toho, zda byl odsouzený na svobodě či stále ve výkonu trestu odnětí svobody, a zda byl komisí doporučen či ne.

Vznikly tak 4 možné scénáře:

Otázky pro odsouzeného na svobodě, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění²⁶

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na toto parolové slyšení?

²⁵ Kapitola 5.2. obsahuje výsledky těchto otázek.

²⁶ Kapitola 6.1. obsahuje výsledky těchto otázek.

2. Co si myslíte, že nejvíce zapůsobilo na parolovou komisi: (očísľujte) (U)²⁷
3. Co jste dělal/a první den po podmíněném propuštění?
4. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první týden na svobodě?(U)
5. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první měsíc po propuštění?(U)
6. Co bylo složité (náročné) po propuštění? Jakým způsobem?
7. Jak jste dané problémy řešil/a?
8. Co bylo naopak po propuštění jednoduché?
9. Kdo vám po propuštění nejvíc pomáhal a v čem?
10. Od koho jste očekával/a pomoc a nedostal ji?
11. Když si vzpomenete na svoji představu o tom, jaké to bude na svobodě, mýlil/a jste se v něčem?
12. Chcete doplnit něco, co jsme nezmínili, a považujete to za důležité?

Otázky pro odsouzeného na svobodě, který nebyl doporučen Komisí k podmíněnému propuštění²⁸

1. Z jakého důvodu si myslíte, že bylo parolové slyšení neúspěšné?
2. V čem jste se podle Vás měl/a lépe připravit?
3. Pamatujete si na doporučení komise? Zkuste některá vyjmenovat.
4. Co si myslíte o doporučení Komise?
5. Snažil/a jste se doporučení Komise splnit?
6. Co vedlo k vašemu propuštění? Řídil/a jste se doporučeními, které Vám komise dala?
7. Podal/a jste si žádost o podmíněné propuštění?
8. Co jste dělal/a první den po podmíněném propuštění?
9. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první týden na svobodě?(U)
10. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první měsíc po propuštění? (U)
11. Co bylo složité (náročné) po propuštění? Jakým způsobem?
12. Jak jste dané problémy řešil/a?
13. Co bylo naopak po propuštění jednoduché?
14. Kdo vám po propuštění nejvíc pomáhal a v čem?
15. Od koho jste očekával/a pomoc a nedostal ji?
16. Když si vzpomenete na svoji představu o tom, jaké to bude na svobodě, mýlil/a jste se v něčem?

Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění²⁹

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na parolové slyšení?
2. Co si myslíte, že by nejvíce zapůsobilo na parolovou komisi (zde pachatelé vybírali ze seznamu situací a ty následně očísľovali podle důležitosti (1 nejdůležitější) (U)
3. Co se u Vás za posledního půl roku změnilo?
4. Podal jste si žádost o PP? Pokud ano, proč se domníváte, že jste neúspěšný? Pokud ne, proč ne?
5. Chcete ještě doplnit něco, co jsme nezmínili a považujete za důležité?

Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který nebyl doporučen Komisí k podmíněnému propuštění³⁰

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na parolové slyšení?
2. Z jakého důvodu si myslíte, že bylo vaše parolové slyšení neúspěšné?

²⁷ (U) je označení pro uavřené otázky.

²⁸ Kapitola 6.2. zmiňuje, že v této kategorii nebyli žádní pachatelé.

²⁹ Kapitola 6.3. obsahuje výsledky těchto otázek.

³⁰ Kapitola 6.4. obsahuje výsledky těchto otázek.

3. V čem jste se podle Vás měl/a lépe připravit.
4. Pamatujete si na doporučení Komise? Zkuste některá vyjmenovat?
5. Co si myslíte o doporučení Komise?
6. Snažil jste se doporučení Komise splnit?
7. Co se u Vás za posledního půl roku změnilo?
8. Podal jste si žádost o podmíněné propuštění? Pokud ano, proč se domníváte, že jste neuspěl? Pokud ne, proč ne?
9. Chcete ještě doplnit něco, co jsme nezmínili a považujete za důležité?

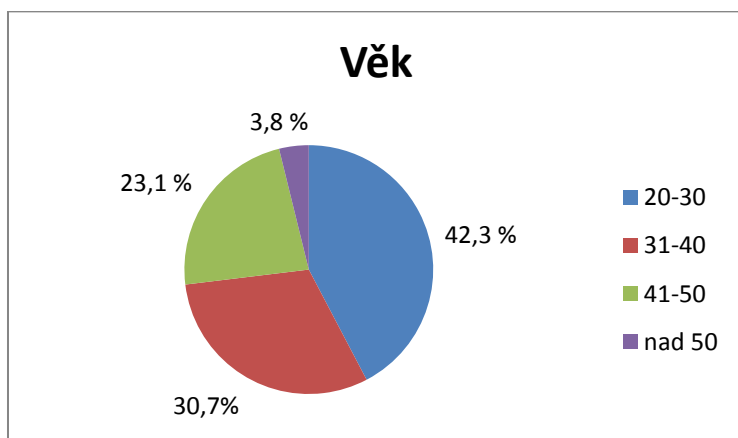
3. Charakteristika účastníků

3.1. Účastníci 1. a 2. části

Celkem se výzkumného šetření účastnilo 26 pachatelů ze 14 věznic: Břeclav (1 pachatel), Heřmanice (3 pachatelé), Horní Slavkov (2), Hradec Králové (1), Karviná (1), Opava (1), Pardubice (1), Plzeň (2), Praha-Ruzyně (3), Stráž pod Ralskem (2), Světlá nad Sázavou (3), Všehrady (3), Znojmo (3).

3.1.1. Demografická charakteristika účastníků

Výzkumného šetření se zúčastnilo 22 mužů (84 %) a 4 ženy (15 %). Věkové rozmezí účastníků se pohybovalo od 23 do 57 let. Průměrný věk účastníků byl 35 let.

Dále 18 pachatelů a 2 pachatelky odpověděli, že jsou svobodní (77 %), 2 pachatelé a 2 pachatelky odpověděli, že jsou rozvedení (4 celkem, 15 %) a 2 pachatelé byli ženatí (8 %). Co se týče počtu dětí, 11 pachatelů a 1 pachatelka neměli žádné děti (12 celkem, 46 %), 6 pachatelů a 1 pachatelka měli jedno dítě (7 celkem, 27 %), 2 pachatelé a 1 pachatelka měli 2 děti (3 celkem, 12 %), 3 pachatelé a 1 pachatelka měli 3 děti (4 celkem, 15 %).

3.1.2. Kriminální historie účastníků

Trestná činnost, za kterou byl pachatel naposledy odsouzen a nyní vykonává nepodmíněný trest, je shrnuta v následující tabulce. Trestné činy jsou seřazeny dle trestního zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb.) Zde je nutno podotknout, že většina pachatelů je odsouzena za více trestných činů, z tohoto důvodu je počet trestných činů v tabulce vyšší než počet pachatelů.

Druh trestné činnosti	Počet pachatelů	%
-----------------------	-----------------	---

§ 283 - § 287- Trestná činnost týkající se omamných a psychotropních látek	6	23 %
§ 337 - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	5	19 %
§ 146 - Ublížení na zdraví	5	19 %
§ 358 - Výtržnictví	4	15 %
§ 205 - Krádež	4	15 %
§ 209 - Podvod	4	15 %
§ 173 - Loupež	3	12 %
§ 325 - Násilí proti úřední osobě	2	8 %
§ 207 - Neoprávněné užívání cizí věci	2	8 %
§ 140 - Vražda	2	8 %
§ 234 - Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	4	15 %
§ 178 - Porušování domovní svobody	2	8 %
§ 240 - Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	1	4 %
§ 206 - Zpronevěra	1	4 %
§ 272 - Obecné ohrožení	1	4 %
§ 217 - Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti	1	4 %
§ 214 - Podílnictví (v aktuálním znění je tento paragraf zrušen)	1	4 %
§ 228 - Poškození cizí věci	1	4 %
§ 353 - Nebezpečné vyhrožování	2	8 %
§ 145 - Těžké ublížení na zdraví (Dopravní nehoda s následkem smrti)	1	4 %

Délka výkonu trestu odnětí svobody se vyskytovala od 10 měsíců do 12 let.

Během výkonu trestu odnětí svobody se pachatelé nejvíce účastnili těchto vzdělávacích programů:

10 pachatelů (38 %) navštěvovalo program 3Z – „Zastav se, zamysli se, změň se“, práce s počítačem navštěvovalo 5 pachatelů (19 %), sociálně právní poradenství 5 pachatelů (19 %) a dluhové poradenství 4 pachatelé (15 %), sebeobslužné aktivity 3 pachatelé, finanční gramotnost 2 pachatelé (2), sociálně psychologický výcvik 2 pachatelé, práce se sexuálními delikventy 2 pachatelé, program VIT (Vnímám i Tebe)³¹ absolvovali 2 pachatelé.

Další výchovné a vzdělávací programy, které pachatelé zmiňovaly byly: čtenářský kroužek, rukodělné práce, prohlubování znalostí o společenské morálce, redukce rizik a recidivy, studium a procvičování anglického jazyka, silniční provoz, sociální a pracovní reintegrace odsouzeného před propuštěním z

³¹ Program VIT (Vnímám i Tebe) je součástí projektu Křehká šance II a zaměřuje se na zvýšení odpovědnosti vůči obětem trestné činnosti a celkový rozvoj empatie u odsouzených.

VT, primární drogová prevence, všeobecný přehled, projekt edukativních a volitelných aktivit, keramická dílna, český jazyk, všeobecná osvěta, účast na besedách neziskových organizací poskytující služby závislým osobám, skupinové setkání, základy pracovního práva a finančního vědomí, odborná intervence, prevence relapsu, zvládání řešení konfliktů, botanika, chov želv, prevence závislostí, právní minimum, společenské panorama, výchova ke zdraví, terapie realitou, cesta domů, pastorační terapie, projektivní identifikace, psychomotorická terapie, BESIP.

3.2. Účastníci 3. části

Třetí části výzkumného šetření, tedy krátkého rozhovoru 7 měsíců po parolovém slyšení, se zúčastnilo 22 pachatelů, z nichž 11 (50 %) bylo podmíněně propuštěno s dohledem Probační a mediační služby a 11 (50 %) zůstalo ve výkonu trestu odnětí svobody.

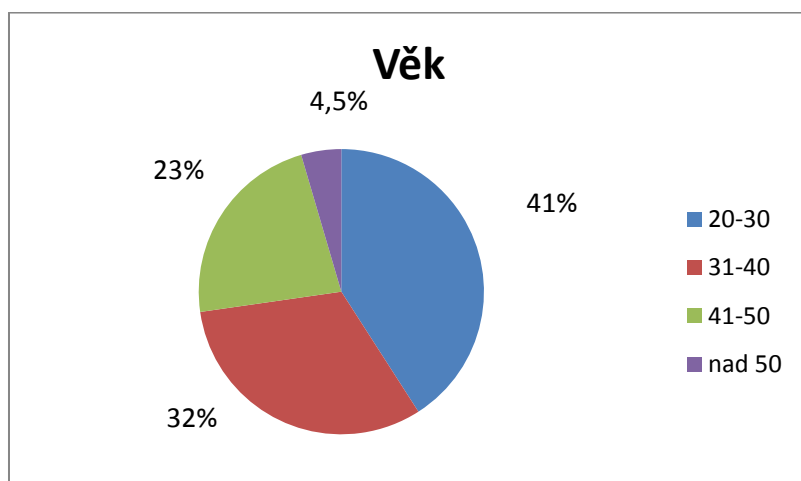
Následně 11 pachatelů bylo propuštěno a zároveň obdrželo doporučující Stanovisko Komise, nikdo z propuštěných nedostal nedoporučující Stanovisko. Dále 4 pachatelé, kteří byli stále ve VTOS, obdrželi doporučující Stanovisko Komise a 7 pachatelů ve VTOS obdrželo nedoporučující Stanovisko Komise.

	Doporučující Stanovisko Komise	Nedoporučující Stanovisko Komise
Propuštěn	11	0
Ve VTOS	4	7

Věznice, ve kterých se pachatelé nacházeli, než z nich byli propuštěni, byly následující (v závorce uveden počet účastníků): Břeclav (1), Heřmanice (3), Horní Slavkov (2), Hradec Králové (1), Pardubice (1), Plzeň (2), Praha-Ruzyně (2), Stráž pod Ralskem (2), Světlá nad Sázavou (3), Všehrady (2), Znojmo (3).

3.2.1. Demografická charakteristika účastníků

Výzkumného šetření se ve třetí části zúčastnilo 22 pachatelů celkem, z toho 20 mužů (91 %) a 2 ženy (9 %). Věkové rozmezí účastníků se pohybovalo od 23 do 57 let. Pachatelů ve věku 20-30 let bylo 9 (41 %), ve věku 31-40 let bylo 7 pachatelů (32 %), ve věku 41-50 let bylo 5 pachatelů (5 %), nad 50 let 1 pachatel (4 %). Průměrný věk účastníků byl 34,7 let.

Dále 16 pachatelů a 1 pachatelka bylo svobodných (17 celkem, 77 %), 3 pachatelé a 1 pachatelka byli rozvedeni (4 celkem, 18 %), 1 pachatel byl ženatý (4,5 %). Ohledně dětí: 11 pachatelů nemělo žádné děti (50 %), 5 pachatelů a 1 pachatelka měli 1 jedno dítě (6 celkem, 27 %), 2 pachatelé a 1 pachatelka měli 2 děti (3 celkem, 13 %), 2 pachatelé měli 3 děti (9 %).

4. Výsledky 1. části výzkumného šetření

4.1. Krátký rozhovor při vstupu pachatele do projektu

Tyto rozhovory probíhaly nejméně 4 měsíce před vlastním parolovým slyšením.³²

1. Jak si myslíte, že parolové slyšení bude probíhat?

Většina pachatelů (22) věděla, že parolové slyšení bude **probíhat formou otázek**. Pachatelé věděli, že se jich Komise bude ptát na jejich minulost, přítomnost a plány do budoucnosti a následně že Komise vydá doporučující či nedoporučující Stanovisko.

"Komise se bude dotazovat na mou minulost před VT. Na důvody mé trestné činnosti. Dále na můj pobyt ve věznicí. Představu, co bude po propuštění z VT, bydlení, zaměstnání, vztah s rodinou. Komise vydá doporučující nebo nedoporučující stanovisko".

Někteří pachatelé odpovědi rozvedli o další informace:

"Já bych chtěl sdělit, jak bych si představoval život po propuštění bez páčání trestné činnosti."

"Budu jim muset dokázat, že jsem připraven a stojím si za svým přesvědčením, že jsem se změnil."

2 pachatelé **neměli představu** o tom, jak bude parolové slyšení probíhat.

"Vůbec nemám představu, cítím nervozitu i přesto, že mám základní informace o projektu."

4 pachatelé také vyjádřili obavy, že **parolové slyšení bude náročné**.

"Nevím, bude asi složité."

"Myslím, že emoční a náročné."

2. Na co si myslíte, že se Vás bude parolová komise ptát?

Na tuto otázku odpovídali někteří pachatelé velice obecně:

"Na všechno."

"Na celý můj život."

"Příčiny mé trestné činnosti, minulost, budoucnost."

Jiní účastníci naopak odpovídali velice detailně:

"Práce, bydlení, hrazení pohledávek po VTOS, spolupráce s PMS."

„Jak to vidím, když mě propustí, na rodinu, na známé, na finanční stránku, na alkohol a na drogy."

V každém případě pachatelé nejčastěji odpovídali, že se jich parolová komise bude ptát **na představu o budoucnosti**, trestnou činnost, a zda získali náhled na trestnou činnost. Dále odpovídali již detailněji, že se jich parolová komise bude ptát, proč jsou ve výkonu trestu odnětí svobody, na jejich minulost, průběh výkonu trestu odnětí svobody a zda mají zajištěné zaměstnání po výkonu trestu odnětí svobody.

Kategorie	Kódy	Počet odpovědí
-----------	------	----------------

³² Otázky byly analyzovány pomocí otevřeného kódování, které je vysvětlené v části 2.3.

Představy o budoucnosti	Změny, představa po propuštění, budoucnost	16
Trestná činnost (obecně)	Trestná činnost	13
Náhled na trestnou činnost	Náhled, ponaučení, uvědomění si následků	11
Příčiny výkonu trestu odnětí svobody (detailně)	Příčiny VTOS	11
Předchozí život	Předchozí život, minulost	9
Průběh výkonu trestu odnětí svobody	Průběh VTOS	5
Zařízené náležitosti	Zaměstnání, ubytování, přehled o dlužích	11
Sociální vazby	Sociální vazby, zapojení do společnosti, zázemí, rodina	6
Návykové látky	Drogy, alkohol	2
Spolupráce s Probační a mediační službou	Spolupráce s PMS	1

Dle jejich slov se jich Komise bude ptát:

"Jak jsem se dostala do VT, jak pracuji na sobě ve VT, co vše dělám pro sebe, abych měla vyřízené po propuštění z VT a jak povedu život, abych se neocitla ve VT."

"Myslím si, že na moji minulost, co mě přivedlo opakovaně do vězení. Taky co mi dal nynější trest, v čem jsem se ponaučil, co budu dělat v budoucnu, abych se sem nedostal zpět. Budu je muset přesvědčit, že jsem se změnil, že už jsem jiný, že mně dohnala minulost, že teď už jsem jinde, mám jiné hodnoty, že už jsem zestárl, dospěl."

Pachatelé budou vyprávět o:

"O mém celkovém životě. Od raného dětství až po současnost. Otázky, co mě vedlo k trestné činnosti, jaké mám problémy. Jestli jsem přehodnotil svůj způsob života, co mě mrzí, popřípadě štve."

3. Co si myslíte, že bude potřeba udělat, aby parolové slyšení dopadlo dobře?

Zde nejčastěji pachatelé odpovídali, že je nutné **mít zajištěné náležitosti** jako je bydlení, zaměstnání, a dluhy a dále, že je potřeba udělat **pozitivní dojem** na Komisi (zejména **mluvit otevřeně, pravdivě a upřímně**). Oproti minulé otázce zde byly častější již **detailní odpovědi**, např. mít zajištěné bydlení a zaměstnání a dále být iniciativní již během výkonu trestu odnětí svobody a připravovat se na podmíněné propuštění a mít představu o budoucnosti.

Ovšem zajímavá je odpověď 4 pachatelů, kteří tvrdí, že budou **muset Komisi přesvědčit** či uspokojit.

Kategorie	Kódy	Počet odpovědí
Mít zajištěné náležitosti	Mít zajištěné bydlení, zaměstnání, řešit dluhy, kontakt s rodinou	19
Pozitivní dojem na komisi	Mluvit upřímně, pravdivě, otevřeně	15
Příprava během výkonu trestu odnětí svobody	Příprava během VTOS, vlastní iniciativa, představa o budoucnosti, plánování změn, pracovat na sobě, odprostit se od minulosti	14
Probační a mediační služba	Splnit podmínky Probační a mediační služby, spolupráce s Probační a mediační službou	4
Vzorné chování ve výkonu trestu odnětí svobody	Nemít kázeňské tresty, vzorné chování ve výkonu trestu odnětí svobody	3
Kontakt s rodinou	Kontakt s rodinou	1

4. Popište, co budete dělat první den po případném podmíněném propuštění?

Většina pachatelů (20 odpovědí) konstatovala, že nejdříve **půjdou za přítelem/přítečkyní, rodinou, rodiči či dětmi**. Dále pachatelé chtěli během prvního dne zařídit kontakt se zaměstnavatelem (7 odpovědí) a ubytovat se. Dále zmiňují jednání na úřadech: Správa sociálního zabezpečení, Zdravotní pojišťovna, Úřad práce, návštěva Probační a mediační služby, lékař.

Kategorie	Kódy	Počet odpovědí
Být s rodinou	Přítel, přítelkyně, rodiče, děti	20
Kontaktovat zaměstnavatele		7
Ubytovat se		6
Jednání na úřadech	Správa sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovna, Úřad práce	6
Kontaktovat kurátora		4
Navštívit Probační a mediační službu		3
Hledat si práci		2
Návštívit lékaře		1
Nakoupit		1

Zde je vidět, že první den je pro pachatele prioritou rodina, zaměstnání a bydlení.

5. Co byste chtěl po prvním týdnu na svobodě mít vyřízené?

Většina pachatelů (25 odpovědí) plánuje mít během prvního týdne **zajištěný nástup do práce (či kontaktování zaměstnavatele)**, dále chtějí mít pachatelé vyřízené všechny potřebné záležitosti na úřadech a bydlení.

"Z vlastní zkušenosti vím, že po týdnu lze mít vyřízené veškeré úřady."

"Chtěl bych mít vyřízené záležitosti na úřadech, zařídit si nástup do zaměstnání, obnovit si platnost řidičského průkazu, musím se stavět u zdravotní pojišťovny."

"Všechny potřebné úřední záležitosti, nastoupit do práce, navštívit PMS."

Kategorie	Kódy	Počet odpovědí
Datum nástupu do zaměstnání, zařídit si zaměstnání		25
Úřady	Zdravotní pojišťovna, řidičský průkaz	11
Bydlení		10
Postpenitenciární náležitosti	Návštěva PMS a kurátora	7
Řešit finanční stránku	Kontaktovat věřitele, dohodnout splátky, insolvenční řízení,	4
Lékař, léčení		3
Rodina	Kontaktovat rodinu, zajištění péče o r. příslušníka	3

6. Co si myslíte, že bude po propuštění složité (náročné, problémové)?

U této otázky měli pachatelé za úkol vypsát, co bude složité, a dále určit na škále od 1 (málo) do 5 (hodně), jak složitá daná věc bude.

Pět pachatelů odpovědělo pouze slovně, ale neurčili stupeň problému. Nejčastější odpověď byla **oddlužení** (8 pachatelů, 31 %), nebo finance (4 pachatelé, 15 %), obnovení řidičského průkazu (3 pachatelé, 12 %), získání důvěry lidí (3 pachatelé, 12 %), začlenění se do života (2 pachatelé, 8 %), řešení psychiky (2 pachatelé, 8 %), řešení závislosti (2 pachatelé, 8 %), nalezení zaměstnání (2 pachatelé, 8 %), zajištění bydlení (2 pachatelé, 8 %). Následně oddlužení, finance a získání důvěry byly hodnocené jako největší problémy.

Čtyři pachatelé (15 %) odpověděli, že žádný problém neočekávají.

"Nevím, snad nic."

"Určitě začlenění do společnosti jako takové, získat zpět důvěru lidí, které jsem zklamal, vypracovat se v pracovním prostředí, našetřit peníze."

"Žádný problém, který se vyskytne, nebude nijak složitý a neřešitelný (zásadní), závažné věci mám ze svého pohledu vyřešeny."

"Vyrovnání se s psychickou zátěží ve VTOS."

4.2. Závěr 1. části výzkumného šetření

První části výzkumného šetření se zúčastnilo 26 respondentů ze 14 věznic. Tato část se konala v době vstupu pachatele do výzkumu.

Z první části výzkumného šetření lze shrnout, že pachatelé mají představu o tom, jak bude formálně parolové slyšení probíhat, ale také se objevují obavy, že bude **emočně náročné**. Pachatelé vědí, že budou odpovídat na otázky ohledně budoucnosti, přítomnosti i minulosti. Za vyzdvihnutí stojí, že značná část ví, že se bude řešit, zda mají **náhled na trestnou činnost** a vzali si z trestu **ponaučení**. Dále pachatelé ví, že musí odpovídat upřímně a mít zajištěné bydlení a zaměstnání. Zajímavé jsou odpovědi, kdy pachatelé konstatují, že je **důležitá příprava ve výkonu trestu odnětí svobody, vlastní iniciativa, spolupracovat s Probační a mediační službou, pracovat na sobě a řešit finance**. V otázce, co bude po propuštění složité, nejčastěji pachatelé hovoří o **oddlužení** a také o **začlenění se do života** a získání **důvěry** ostatních.

5. Výsledky 2. části výzkumného šetření

Druhá část výzkumného šetření se odehrávala v den parolového slyšení.

5.1. Pozorování během parolového slyšení

Pozorování během parolového slyšení probíhalo na základě strukturovaného předpisu.³³ Nejprve hodnotitel posuzoval, zda jsou odsouzení během parolového slyšení aktivní či nikoliv. Hodnotiteli byli koordinátoři Komisi ve věznicích. Pozorování obsahovalo 4 části³⁴.

1. - Koordinátor zaznamenával, zda se odsouzený dívá/nedívá na další osoby, zda přikyvuje či nepřikyvuje a zda slovně reaguje či nereaguje.

Během parolového slyšení se 21 pachatelů (81 %) **dívalo** na další osoby, u jednoho pachatele chybí odpověď. Na další osoby se **nedívali** 4 pachatelé (15 %).

Dále během parolového slyšení 25 pachatelů (96 %) **přikyvovalo** a 1 (4 %) nepřikyvoval, 25 pachatelů (96 %) **slovně reagovalo** a 1 (4 %) nereagoval.

Většina pachatelů tedy je popsáným způsobem aktivní během parolového slyšení.

2. - Další pozorování se týkalo **emocí a jejich vyjadřování**, které odsouzený vykazoval během parolového slyšení. Zde je důležité si uvědomit, že hodnocení projevů emocí je na základě toho, jak je hodnotitel (koordinátor) viděl, ne, jak je daný odsouzený vnímal.

Následující emoce byly hodnoceny na škále od 1(málo vykazuje danou emoci) až po 5 (hodně vykazuje danou emoci).

Strach

U 24 pachatelů (92 %) hodnotitelé zaznamenávali projevy strachu (1- málo, 5 - hodně).

Úroveň emoce	Počet pachatelů	%
1	9	35 %
2	4	15 %
3	7	27 %
4	4	15 %
5	0	

Jak je patrné, tak 13 pachatelů (50 %) vykazovalo menší úroveň strachu a 7 (27 %) pachatelů bylo uprostřed škály. Nikdo nevykazoval velkou míru strachu.

Nervozita

U 26 pachatelů (100 %) hodnotitelé zaznamenávali projevy nervozity.

Úroveň emoce	Počet pachatelů	%
--------------	-----------------	---

³³ Kapitola 2.7.

³⁴ Dle Metodiky týkající se výzkumu v rámci projektu Křehká Šance II vypracované V.A. Polišenskou

1	3	12 %
2	4	15 %
3	9	35 %
4	8	31 %
5	2	8 %

10 pachatelů (38 %) vykazovalo větší míru nervozity, 9 pachatelů (35 %) se nacházelo uprostřed škály a 7 pachatelů (27 %) vykazovalo menší míru nervozity. Obecně byla nervozita nejčastější hodnocenou emocí.

Pláč

U 23 pachatelů (88 %) hodnotitelé zaznamenávali projevy pláče. Je patrné, že většina pachatelů (62 %) pláč neprojevovalo, ale u 7 pachatelů (27 %) se určitý pláč objevil.

Úroveň emoce	Počet pachatelů	%
1	16	62 %
2	4	15 %
3	3	12 %
4	0	
5	0	

Smích

U 23 pachatelů (88 %) hodnotitelé zaznamenávali projevy smíchu. U všech byla pozorována velice nízká úroveň smíchu.

Úroveň emoce	Počet pachatelů	%
1	21	81 %
2	2	8 %
3	0	
4	0	
5	0	

Zlost

U 21 pachatelů (81 %) hodnotitelé zaznamenávali projevy zlosti. Zde většina pachatelů neprojevovala žádnou zlost.

Úroveň emoce	Počet pachatelů	%
1	20	77 %
2	1	4 %
3	0	
4	0	
5	0	

Ve dvou případech pozorovatelé také udávali jako emoci na úrovni 4 **pokoru**, která, ač není emoce, byla pro pozorovatele důležitá.

Pozorovatelé měli dále možnost zapsat další emoce, kterých si během parolového slyšení všimli. Zde se však ukázalo, že pozorovatelé spíše zaznamenávali **fyzické reprezentace různých emocí**. Po jednom případě bylo zaznamenáno následující chování: třes rukou, ublíženost, zvýšený hlas, sebekritika, komunikativnost, otevřenost, nesouhlas, přehrávání, třes těla, zadržávání, empatie. Většina z těchto projevů byla uváděna na úrovni 4 nebo 5. Nesouhlas a přehrávání byly na úrovni 3.

3. Hodnotitel zaznamenával, jak odsouzený reagoval na slyšení vychovatele a dalších přizvaných osob.

Co se týče **aktivní participace během parolového slyšení**, tak 13 pachatelů (50 %) reagovalo nějakým způsobem na slyšení vychovatele.

Pouze 3 pachatelé (11,5 %) měli během parolového slyšení **přizvané osoby** (matka, rodiče, kaplan).

4. Na závěr hodnotitel zaznamenával reakce odsouzeného ve smyslu zda mluví plyně a souvisle, zda mluví jasně a srozumitelně, rozumí otázkám a zda popisuje změny ve své osobnosti.

Během parolového slyšení bylo dále hodnoceno, zda odsouzení mluví plyně a souvisle. 24 pachatelů (24 %) mluvilo plyně a souvisle i jasně a srozumitelně.

Na otázku, **jestli odsouzený rozumí otázkám**, odpověděli všichni ANO, tedy všech 26 pachatelů (100 %) otázkám rozumělo.

Na závěr pozorovatelé zaznamenávali, zda pachatel během parolového slyšení popisuje změny ve své osobnosti.

14 odpovědí popisovalo změny v osobnosti a **osobní růst**, ke kterým došlo během výkonu trestu odnětí svobody. Dále byly zaznamenány odpovědi týkající se zralosti a vyspění pachatele, práce s emocemi a rozvoj zodpovědnosti.

Kategorie	Kódy	Počet
Osobní růst	Přiznání viny, pokora, zamyšlení se nad sebou, náhled na trestnou činnost	14
Zralost, dospění, vyspění	Dospění, vyspění, zklidnění	8
Práce s emocemi	Schopnost vcítění se do pocitů lidí, ovládání impulsivity	8
Zodpovědnost	Nebýt důvěřivý	5
Otevřenost, komunikativnost		1

Jak je patrné z tabulky, nejvíce pachatelé popisovali dospění či dosažení zralosti spolu s uvědoměním si svých chyb a prací s **emocemi**.

5.2. Rozhovor po parolovém slyšení

Rozhovor byl proveden s účastníky výzkumu ve věznicích bezprostředně po parolovém slyšení.

1. Jak se teď po parolovém slyšení cítíte?

Zde lze shrnout, že 16 odpovědí se vztahovalo k pozitivním emocím (pachatelé odpovídali, že se cítí dobře, spokojeně, mají pocit štěstí, cítí se lépe), 9 odpovědí popisovalo úlevu, únavu, vyčerpání, zatímco 4 odpovědi popisovali spíše smíšené pocity.

"Lépe, spadl mi kámen ze srdce, jedná se o první krok k podmíněnému propuštění."

"Cítím se dobře, slyšel jsem, co jsem chtěl slyšet, jaký náhled na mne má komise jako na člověka, jestli mám ještě v životě nějakou šanci žít normální život, chtěl jsem se o sobě něco dozvědět od jiných lidí, odborníků, to se mi splnilo, jsem spokojen."

Kategorie	Kódy	Počet
Pozitivní pocity	Dobře, lépe, spokojeně, štěstí	16
Uvolnění	Uvolnění, úleva, únava, vyčerpání	9
Smíšené pocity	Všelijak, nic moc, nesvůj	4
Špatné pocity	Rozhození, špatně, zklamání	3
Vše mě mrzí		2
Stres, napětí		1
Obohacen o nové informace		1

2. Jaká byla největší (nejsilnější) emoce, kterou jste během parolového slyšení cítil/a?

Tuto otázku je dobré porovnat s emocemi, které zaznamenávali pozorovatelé během parolového slyšení. V rámci pozorování byla nejčastější emoce nervozita a dále strach. Stejně emoce pachatelé hlásili i zde.

Nejvíce popisované emoce byli negativní emoce.

Kategorie	Kódy	Počet
Negativní emoce	Nervozita, strach, stud, smutek, nejistota, úzkost, vina, lítost, bolest, zklamání, obavy, vztek, napětí, bezmoc, nepříjemný pocit	28
Dobré pocity	Radost, soucit	4
Žádné		1
Pláč		1

Zajímavé byly odpovědi, kdy pachatelé připisovali emoce k situacím, při kterých cítili různé emoce. Například popisovali smutek, když se probírala jejich trestná činnost, a zároveň dobrý pocit, když byli chváleni za pokroky ve výkonu trestu odnětí svobody.

"Lítost, ale bylo jich víc, třeba strach".

"Radost, když jsem slyšel hodnocení mého chování."

Emoce, které pachatelé hlásili, jsou mnohem různorodější, než které byly zaznamenány během parolového slyšení.

3. Jaké máte z parolového slyšení dojmy?

Nejčastější dojmy byly **pozitivní** (21 odpovědí) a pachatelé je popisovali jako dobré, radostné či příjemné.

Oproti tomu 6 odpovědí se věnovalo nepříjemným dojům jako jsou obavy, nervozitu a náročnost situace.

Zajímavé jsou odpovědi, kdy pachatelé odpovídali, že parolové slyšení byla zajímavá zkušenost a že je to celé přimělo se nad sebou zamyslet.

"Hodně se mi ulevilo a znovu mě to připomnělo se hlouběji nad sebou zamyslet. Děkuji za pomoc a podporu."

"Pro mne bylo přínosné, ať už výsledkem nebo následující zpětnou vazbu od ..(jméno)."

Kategorie	Kódy	Počet
Pozitivní dojmy	Dobré, příjemné, radostné, pozitivní, fajn, přínosné, rád za doporučení	21
Nepříjemné dojmy	Obavy, náročné, nervozita	6
Smíšené dojmy		2
Úleva	Rád, že to má za sebou	2
Dobrá práce komise		1
Připomnělo mi se nad s sebou zamyslet		1
Některým otázkám jsem nerozuměl		1
Zajímavá zkušenost		1

"Smíšené. Po dlouhé době jsem slyšel svou minulost a důsledky svých činů. Nebylo jednoduché to poslouchat, ale to tak je u pravdy často. Jsem rád, že to mám za sebou."

"Bylo to velmi příjemné. Komisaři na mě působili velmi mile a měli pochopení a o všem přehled."

4. Bylo něco, co Vás překvapilo?

Nejčastější odpověď byla, že pachatele nic nepřekvapiloběhem parolového slyšení. Dále byli pachatelé překvapeni rozhodnutím komise (pozitivní či negativní) a postoji Komise (příjemná atmosféra celého jednání, nezaujatost).

Kategorie	Kódy	Počet
Nic		7
Rozhodnutí	Pozitivní, negativní	4
Postoje Komise	Příjemná atmosféra, lidskost a nezaujatost	4
Práce Komise	Podrobnost jednání, informovanost Komise, nepřipravenost Komise	4
Dotazování Komise	Otázka na mé biologické rodiče, otázka poradkyně pro oběti	2
Nedostatky	Že pozůstali stáli o písemnou omluvu, Nevěděl jsem stanovisko Probační a mediační služby	2
Hodnocení vychovatele		1
Účast tolika osob		1

"Překvapilo mě, že to nebylo tak depresivní, jak jsem si myslela, a zbytečně jsem se dostala do šíleného stresu, kterého jsem se v průběhu slyšení těžko zbavovala."

"Lidskost a nezaujatost."

"Ano, otázka, jak bych se cítil, kdyby moje sestra byla obětí takového trestného činu, který jsem spáchal."

5. Dozvěděl/a jste se něco nového (překvapivého) během parolového slyšení? Bylo to pro Vás příjemné či nepřijemné?

U této otázky, byla nejčastější odpověď, že pachatele nic nepřekvapilo (13), dále pachatele překvapili nové informace, či jiné vnímání situace, než si mysleli.

Kategorie	Kódy	Počet
Nic		13
Nové informace	O existenci krizového plánu, že venku platím dluh, který není určen poškozeným, že si oběť nepřeje, abych ji kontaktoval, Možnost slyšet vyjádření poškozených	4
Jiné vnímání situace	Překvapivé, že to co	3

	prezentují ze svého přesvědčení, může být považováno za účelovost, že bagatelizují svůj čin, nový úhel pohledu na t.č.	
Proces parolového slyšení	Rozhodnutí, nebylo nepřijemné	2
Uvědomění svých chyb		1

"Zprva jsem si myslela, že to bude nepřijemné. Celá ta výslechová část, ale kdy jsem mohla mluvit o tom s nimi a věděli skoro vše o mně, tak se mi i líp spolupracovalo a bylo mi to příjemnější, než kdybych mluvila s cizím."

Pouze 10 pachatelů (38 %) se vyjádřilo, zda jim bylo parolové slyšení příjemné či nepřijemné. Otázka původně směřovala na to, zda jim bylo příjemné či nepřijemné, když se dozvěděli něco nového, ale pachatelé odpovídali spíše obecně na celkové parolové slyšení. To z části navazuje na předchozí otázku ohledně dojmů z parolového slyšení.

Jak je patrné, 2 pachatelé odpověděli, že část parolového slyšení pro ně byla nepřijemná, a jiná část zase pro ně byla příjemná.

	počet
Nepřijemné	7
Příjemné	5

"Musím, ale uznat, že některé chvíle nebyly příjemné."

"Probírání minulosti pro mne bylo nepřijemné. Víze mé budoucnosti byla příjemná."

6. Když jste vyprávěl/a o období života před výkonem trestu odnětí svobody, jaké to pro Vás bylo?

Vyprávění o období před výkonem trestu odnětí svobody bylo pro většinu pachatelů vyloženě nepřijemné. Celkem tedy bylo 18 odpovědí vypovídající o tom, že **vyprávění o období před výkonem trestu odnětí svobody vnímali pachatelé negativně**. 10 odpovědí popisovalo vyprávění jako neutrální.

Kategorie	Kódy	Počet
Negativní pocity	Nepřijemné, těžké, stud, náročné, smutné, lítost, zklamání, složité, emoční	18
Neutrální pocity	Nebylo náročné, bez problémů, normální, minulost	10
Příjemné pocity	Úleva	3

"Těžké. Nerad se k tomuto období vracím. Soustředím se spíš na budoucnost a přítomnost. Snažím se dělat vše pro to, abych neopakoval chyby, které jsem v minulosti udělal, a částečně se snažím na svou minulost zapomenout."

"Těžké to vše osobně rekapitulovat před cizími lidmi. Znovu mě to položilo na kolena."

"Nepříjemné, ale minulost je součástí mého života a vše jsem si způsobila sama, tak se tomu musím postavit čelem. Byť je to jakkoliv nepříjemné."

7. Když jste vyprávěl/a o období výkonu trestu ve vězení, jaké to pro Vás bylo?

Dvanáct odpovědí se věnovalo vyprávění o období ve výkonu trestu odnětí svobody s pozitivními pocity. Pachatelé zejména vnímali, příležitost dokázat, jak se změnili. 8 odpovědí popisovalo neutrální pocity a 4 nepříjemné pocity.

Kategorie	Kódy	počet
Pozitivní pocity	Příjemné, jednoduché, pozitivní, snadné, rád	12
Neutrální pocity	Rutina, bez emocí, v pořádku, přirozené, reálné	8
Nepříjemné	Úzkost	4
Těžké	Složitější, důležité	3
Uvědomění si		1
Žádný problém		1

"Vcelku příjemné, mít možnost se pochlubit."

"Je to teď moje současnost, jsem rád, co všechno jsem si ve vězení uvědomil."

"Období výkonu trestu beru pozitivně, protože jsem ve VTOS začala na sobě pracovat."

Tři pachatelé (12 %) vnímali výkon trestu odnětí svobody negativně: *"Velmi nepříjemné. Zážitky z VTOS jsou hrozné."*

8. Co si myslíte o Stanovisku Komise pro podmíněné propuštění?

Zde je potřeba zmínit, že po parolovém slyšení bylo 19 pachatelů (72 %) doporučeno k podmíněnému propuštění a 7 pachatelů (24 %) doporučeno nebylo³⁵.

Pozitivní pocity popisovalo 14 odpovědí, Stanovisko Komise jako spravedlivé popisovalo 9 odpovědí a neutrální pocity popisovaly 4 odpovědi.

Kategorie	Kódy	Počet
-----------	------	-------

³⁵ Ve 3. části výzkumu se účastnilo 15 pachatelů, kteří obdrželi doporučující Stanovisko Komise (11 bylo propuštěno, 4 zůstali ve VTOS) a 7 obdrželo nedoporučující Stanovisko Komise a stále byli ve VTOS.

Pozitivní pocity	Radost, spokojenost, štěstí, potěšení, příjemné	14
Respektování Stanoviska	Spravedlivé, správné, pokora, vážím si jej	9
Neutrální pocity	To, co jsem očekával, je to jen doporučení	4
Nespravedlivé vůči mým pokrokům		2
Nevím		1

Přesto, že 9 pachatelů dostalo nedoporučující Stanovisko, pouze 2 pachatelé (8 %) se vyjádřili, že bylo Stanovisko nespravedlivé.

"S velkou pokorou a vděčností jsem stanovisko přijal. Hluboce si uvědomuji svoji šanci na změnu svého života."

"Potěšilo mě. Potvrdili mé přesvědčení, že už jsem připravená dostat šanci žít venku jinak."

9. V čem jste se mohl/a jinak připravit na parolové slyšení?

Nejčastější odpověď byla, že se pachatelé **připravili adekvátně**.

10 odpovědí popisovalo pocity, že se pachatelé **měli lépe připravit**. Respondenti uváděli situace, ve kterých se měli lépe připravit, jako například mít lepší přehled o financích, mít lépe propracovanou úvodní řeč, více se zamyslet nad minulostí a mít zajištěné bydlení.

Kategorie	Kódy	Počet
Připravil se adekvátně	Jak nejlépe mohl, dobře, nic by nezměnil	15
Mohl se připravit lépe	Přehled finančních závazků, propracovanější řeč, zamyslet se nad minulostí, bydlení, připravovat se dříve, naslouchat radám VV, zařídit si léčbu	10
Nevím		1

"Udělal jsem pro to vše, co šlo."

"Mohl jsem se více zamyslet nad tím, komu a jak jsem v minulosti svým jednáním ublížil."

10. Když víte, jaké je parolové slyšení, co jste mohl/a udělat lépe?

U této otázky jsou zajímavé odpovědi pachatelů, kteří odpověděli, že **měli lépe komunikovat a prezentovat sami sebe**. To je zajímavý výsledek ve srovnání s pozorováním, kdy pozorovatelé zaznamenali, že všichni pachatelé dobře komunikovali a byli aktivní během parolového slyšení.³⁶

Kategorie	Kódy	Počet
Lepší sebeprezentace	Více komunikovat během parolového slyšení, lépe se vyjadřovat, lepší sebeprezentace	10
Nic		9
Být lépe připraven	Lépe řešit dluhy, mít jasný cíl, mít práci	6
Neselhat	Neopít se na vycházce, nemít trest	2
Zamyslet se nad minulostí		1
Mít pozdější termín		1

"Podle sebe nic - postupoval jsem podle instrukcí probačního úředníka, podle komise - jsem mohl lépe pracovat na svých dluhích."

"Více komunikovat, odpovídat a lépe reagovat na otázky komisařů."

11. Co si myslíte o doporučeních Komise?

Většina odpovědí naznačuje souhlas s doporučením Komise či jejich respektování. Zajímavější jsou odpovědi pachatelů, kteří uvedli, že se nad nimi zamyslí, či to nevnímají jako posun dopředu.

Kategorie	Kódy	Počet
Souhlasí s doporučením		11
Respektuje	Respektuje, spravedlivé	9
Výhled do budoucna	Uvidíme při jednání PP, soud k nim přihlíží	7
Zamyslím se nad nimi		4
Nedostal doporučení		1
Není to posun		1

"Určitě má komise pravdu, mám ještě na sobě jak pracovat - dokončit program VIT, přemýšlet o tom, abych se stavěl vnímavěji k poškozeným, taky navázat spolupráci s ... - to už jsem udělal včera, jsem rád za to, co mi komise řekla, že když budu na sobě ještě chvíli pracovat, budu mít šanci, a já si uvědomil, jak je opravdu velmi křehká."

Po parolovém slyšení bylo 19 pachatelů (72 %) **doporučeno** k podmíněnému propuštění.³⁷ Tito pachatelé odpovídali na následující otázky:

³⁶ Kapitola 5.1. Pozorování během parolového slyšení

12. Co budete dělat první měsíc po propuštění?

Pachatelé odpovídali, že se nejdříve ubytují, navštíví rodinu a kontaktují zaměstnavatele. Stejně odpovídali pachatelé v rozhovoru v 1. části výzkumného šetření, kdy odpovídali na otázky, co budou chtít mít zařízené první den a první týden po propuštění.

Kategorie	Kódy	Počet
Bydlení		15
Rodina	Rodiče, matka, děti	14
Kontaktovat zaměstnavatele		13
Postpenitenciární oblast	PMS, kurátor	8
Řešit sebe	Léčba, začít znovu, psychika	6
Řešit dluhy		5
Vyřídit úřady	Řidičský průkaz, sociální dávky	5
Kontaktovat přátele		3

13. V čem jste připraven/a na podmíněné propuštění a jak moc?

Tato otázka byla volného charakteru, kdy účastníci mohli uvést cokoli v čem se cítili připraveni v rámci podmíněného propuštění, a dále ohodnotit míru připravenosti na škále od 1 do 5 (1 = málo, 5 = hodně) v dané věci.

	Počet	Min	Max	Součet bodů	Průměr
Práce	15	1	5	63	4,2
Bydlení	15	1	5	70	4,6
Dluhy	7	3	5	29	4,1
Vést řádný život	4	4	5	18	4
Spolupráce s insolvenčním úřadem	4	3	5	16	4
Podpora, přátelé	2	4	5	9	4,5
Nebrat drogy	2	5	5	10	5
Vztahy, okolí	2	3	3	6	3
Dospění	2	5	5	10	5
Podpora rodiny	2	5	5	10	5
Ambulantní léčba	2	1	5	6	3

³⁷ Ve 3. části výzkumu se účastnilo 15 pachatelů, kteří obdrželi doporučující Stanovisko Komise (11 bylo propuštěno, 4 zůstali ve VTOS) a 7 obdrželo nedoporučující Stanovisko Komise a stále byli ve VTOS.

Práci a bydlení uvedlo 15 pachatelů (58 %), 7 pachatelů (27 %) uvedlo dluhy a 4 pachatelé (15 %) uvedli vést řádný život a spolupracovat s insolvenčním úřadem.

Pokud se podíváme na **míru připravenosti**, tak v tabulce uvádíme minimální a maximální hodnoty, součet všech uvedených hodnot a jejich průměr. Dle průměru můžeme konstatovat, že nejvíce mají pachatelé připravené bydlení, podporu, přátele a zaměstnání. Naopak málo se cítí připraveni na vztahy s okolím a ambulanti léčbu.

Po parolovém slyšení bylo 7 pachatelů (24 %) **nebylo doporučeno** k podmíněnému propuštění³⁸.

Těmto pachatelům byla určena následující otázka:

14. Co musíte změnit, aby to příště dopadlo lépe.

Zde odpovědělo 6 pachatelů (3 neodpověděli) a uvádíme zde všechny jejich odpovědi.

"Vyřídít si ambulanti léčbu, vyřídít si zaměstnání a zároveň bydlení."

"Ujasnit si, kde budu bydlet a jakou práci budu dělat."

"No už neudělat takovou hloupost, nepodlehnout euforii, jak jsem dobrý a všechno mi vychází, prostě zůstat nohama na zemi."

"Efektivně využít čas strávený ve VTOS, lépe zmapovat své dluhy a celkově se lépe připravit na propuštění z VTOS."

"Přístup k sobě i v oblasti konzumace alkoholu."

"Nejsem si jist, zda chci nějaké příště absolvovat. Pokusím se ale nějak pokročit s těmi dluhy".

5.3. Závěr 2. části výzkumného šetření

Na základě pozorování můžeme shrnout, že pachatelé nejčastěji projevují **nervozitu**, která se následně projevuje v jejich chování. Po parolovém slyšení pachatelé nejčastěji zmiňují, že se cítí dobře, ale že během parolového slyšení pociťují nervozitu a strach. Obecně pachatelé popisují **pozitivní dojmy z parolového slyšení**. Dále však pachatelé odpovídali, že je během parolového slyšení nic nepřekvapilo a nedozvěděli se nic nového. Pachatelé sami neradi hovoří o době před výkonem trestu odnětí svobody ale rádi hovoří o období stráveném ve výkonu trestu odnětí svobody. Se Stanoviskem souhlasí značná část pachatelů.

³⁸ Ve 3. části výzkumu se účastnilo 15 pachatelů, kteří obdrželi doporučující Stanovisko Komise (11 bylo propuštěno, 4 zůstali ve VTOS) a 7 obdrželo nedoporučující Stanovisko Komise a stále byli ve VTOS.

6. Výsledky 3. části výzkumného šetření

Třetí část výzkumného šetření se odehrávala 7 měsíců po parolovém slyšení.

Jak již bylo řečeno v kapitole 2.7, vznikly tak 4 varianty otázek pro pachatele.

Třetí části výzkumného šetření, tedy krátkého rozhovoru 7 měsíců po parolovém slyšení, se zúčastnilo 22 pachatelů, z nichž 11 (50 %) bylo podmíněně propuštěno s dohledem Probační a mediační služby a 11 (50 %) zůstalo ve výkonu trestu odnětí svobody.

Následně 11 pachatelů bylo propuštěno a zároveň obdrželo doporučující Stanovisko Komise, nikdo z propuštěných nedostal nedoporučující Stanovisko. Následně 4 pachatelé, kteří byli stále ve VTOS, obdrželi doporučující Stanovisko Komise a 7 pachatelů ve VTOS obdrželo nedoporučující Stanovisko Komise.

	Doporučující Stanovisko Komise	Nedoporučující Stanovisko Komise
Propuštěn	11	0
Ve VTOS	4	7

6.1. Otázky pro odsouzeného na svobodě, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění

Na tyto otázky odpovědělo 11 respondentů, kteří byli propuštěni a byli Komisí doporučení k podmíněnému propuštění. 1 pachatele jsme však museli vyloučit, protože vyplnil špatnou verzi dotazníku.

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na parolové slyšení?

Pro 6 pachatelů byla nejsilnější vzpomínka to, když museli hovořit o své minulosti, a pak, když slyšeli rozhodnutí.

Kategorie	Kódy	Celkem
Minulost	Uznání chyb, vyjádření k trestné činnosti, dětství, přiznání selhání	6
Lidé při slyšení	Matka	2
Rozhodnutí Komise	Pochvala, závěrečné doporučení	6
Jednání o rodině		1

"Nejsilnější vzpomínka pro mě logicky byla ta, že mě komise doporučila a že jsem to zvládl. Ale celkové přiznání svých selhání, to bylo velmi silné a hlavně před tolika lidmi."

"Vracení se vzpomínkami do dětství a k trestnému činu."

"Když mě zástupkyně za odbornou veřejnost chválila za upřímnost."

2. Co si myslíte, že zapůsobilo nejvíce na parolovou komisi?

U této otázky byla na výběr témata, která měli pachatelé očíslovat od 1 do 8, s tím, že 1 znamenala „nejvíce zapůsobilo na komisi“. To znamená, že téma s nejnižším skóre dle pachatelů nejvíce zapůsobilo na komisi.

Pouze 8 pachatelů vyplnilo dotazník tak, že hodnotili jednotlivé položky. Zároveň i ne všichni pachatelé vyplnili dle instrukcí (např. dali hodnocení 1 více položkám). Dle hodnocení pachatelů tedy nejvíce **zapůsobilo mluvit pravdivě a otevřeně**. To navazuje na otázku, na kterou odpovídali pachatelé při vstupu do projektu, kde tento faktor také vystupoval. Dále dle pachatelů nejvíce zapůsobilo **mít představu o řešení finančních závazků a být aktivní ve změnách**. Bylo by velice zajímavé tyto odpovědi porovnat s názory členů parolových komisí, zda i oni takto hodnotí pachatele, či nikoliv.

Téma	Celkový součet hodnocení
Mluvil jsem pravdivě a otevřeně	8
Měl jsem představu o řešení finančních závazků	23
Byl jsem aktivní ve změnách v životě	27
Měl jsem kladné hodnocení	26
Měl jsem představu o budoucnosti	24
Měl jsem zajištěné zaměstnání	28
Neměl jsem kázeňské tresty	35
Měl jsem již zajištěné bydlení	31

3. Co jste dělal/a první den po podmíněném propuštění?

První den po propuštění 8 pachatelů oslavovalo s rodinou, 3 pachatelé přímo kontaktovali zaměstnavatele a 5 kontaktovalo Probační a mediační službu.

Kategorie	Kódy	Celkem
Kontakt s rodinou a přáteli	Rodina, přátelé	8
Kontaktování zaměstnavatele		3
Kontaktovat Probační a mediační službu		5
Užívání si volného prostoru		2
Nástup do resocializačního kurzu, ambulantní léčby		2
Kontaktování Úřad práce		1
Zařídit ubytování		1

"Kontaktoval jsem budoucího zaměstnavatele, který na mé propuštění čekal. Potvrdil nástup do zaměstnání. Oslava s rodinou."

"Byl jsem doma s přítelkyní, kontaktoval jsem PMS."

4. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první týden na svobodě?

V této otázce pachatelé vybírali z předem daných odpovědí, které zaškrtovali. Také měli možnost doplnit i jiné aktivity, které vykonali první týden.

První týden po propuštění 10 pachatelů kontaktovalo rodinu, 8 navštívilo Probační a mediační službu, 6 si domlouvalo nástup do zaměstnání a 5 si řešilo bydlení. Celkově se věnovali zařizování všech náležitostí. Oproti odpovědi v 1. části výzkumu se zde již objevují detailnější úkony, jako je podpis smlouvy v zaměstnání, zařízení zdravotního pojištění, nástup do léčení apod.

Téma	Celkem
Kontakt s rodinou	10
Návštěva Probační a mediační služby	8
Domluvený nástup do zaměstnání	6
Návštěva lékaře	6
Zajištěné bydlení	5
Začít hledat práci	5
Podpis smlouvy v zaměstnání	5
Navštívit Úřad práce	5
Zařídít zdravotní pojištění	5
Kontaktovat věřitele	2
Nastoupit léčení	2
Podat žádost o řidičský průkaz	2
Domluvit splátkový kalendář	1

5. Co jste dělal/a a vyřizoval/a první měsíc po propuštění?

Stejně jako v předchozí otázce, pachatelé vybírali z předem daných odpovědí, které zaškrtovali. Také zde měli možnost doplnit i jiné aktivity, které vykonali první měsíc. Tyto aktivity jsou vesměs podobné jako u prvního týdne, kdy 8 pachatelů mělo kontakt s rodinou, 4 pachatelé navštívili Úřad práce, 5 pachatelů mělo již domluvený nástup do zaměstnání a 5 pachatelů podepsalo smlouvu do zaměstnání.

Téma	Celkem
Kontakt s rodinou	8
Úřad práce	4
Domluvený nástup	5
Podpis smlouvy v zaměstnání	5
Návštěva Probační a mediační služby	5
Návštěva lékaře	4
Zajištěné bydlení	2
Nástup na léčení	3
Domluvený splátkový kalendář	2
Zdravotní pojišťovna	2
Začít hledat práci	1

6. Co bylo složité (náročné) po propuštění? Jakým způsobem.

Zde byla možnost volné odpovědi s hodnocením od 1 (bylo to málo náročné) až po 5 (bylo to hodně náročné). Bohužel, většina pachatelů zde neodpověděla, a pokud odpověděli, tak neudali číselné hodnocení.

Z tohoto důvodu zde tedy pouze vypisujeme, jaké problémy pachatelé uvedli: **dlouhé čekání na první výplatu, reakce lidí na onemocnění, kontakt s exekutory, zvyknout si na práci, psychika, dluhy, léčba kožních problémů.**

7. Jak jste dané problémy řešil/a?

Na tuto otázku odpovědělo 7 pachatelů. Většina řešila své problémy proaktivně. Buď se zeptali v rámci rodiny, anebo kontaktovali odborníky.

"Když jsem si nebyla jistá, nebo jsem nevěděla, zeptala jsem se."

"Poradila jsem se s rodinou."

"Mluvil jsem s věřiteli a s pomocí uhradím většinu dluhů."

2 pachatelé uvedli, že neměli žádné problémy.

"Po propuštění jsem žádné velké problémy neměl."

8. Co bylo naopak po propuštění jednoduché?

Na tuto otázku odpovědělo 8 pachatelů.

Ve dvou případech zmiňovali, že díky přípravě již ve výkonu trestu odnětí svobody bylo vše jednodušší:

"Tím, že jsem si to už vše zařizovala ve vězení, pro mě bylo propuštění jednoduché".

A dva pachatelé také zmiňovali překvapení, jak rychle našli zaměstnání.

"Jednoduché bylo sehnat práci, i když jsem měl strach z toho, že jsem člověk s trestní minulostí, ale bylo to v pořádku."

Dále zmiňovali navázání sociálních kontaktů či kontaktů s rodinou, začlenění do běžného režimu a zajištění bydlení.

Pouze jeden pachatel odpověděl, že nebylo nic jednoduché.

"Myslím, že nebylo nic jednoduché. "

9. Kdo Vám po propuštění nejvíc pomáhal a v čem?

Zde odpovědělo 10 účastníků a všichni na prvním místě zmiňovali rodinu - ať již partnery, rodiče, děti či babičky. Dále zde byla zmiňována Probační a mediační služba a komunitní dům. Zde je zajímavé, že účastníci zmiňovali nejen materiální a fyzickou pomoc, ale zejména vyzdvihovali **pomoc psychickou.**

"Babičky - tím, že mi dávaly najevo, že o mě stojí, a přítelkyně - dala mi domov a lásku."

10. Od koho jste očekával/a pomoc a nedostal ji?

Zde odpovědělo 8 účastníků. 5 z nich odpovědělo, že žádnou pomoc neočekávali.

" Od nikoho z bývalých kolegů jsem nic nečekal a tak ani nebyl zklamán."

" Nečekal jsem pomoc od lidí. Kdo mi chtěl a chce pomoc, mi pomohl, a za to jsem rád."

" Neočekával jsem pomoc od nikoho, tím spíš mě překvapilo, když přišla."

Tři pachatelé zmiňovali přesné osoby (kurátor, kamarád, zaměstnavatel) od kterých pomoc očekávali a nedostali ji.

11. Když si vzpomenete na svoji představu o tom, jaké to bude na svobodě, mýlil/a jste se v něčem?

Zde byly otázky velice různorodé. Odpovědělo 10 pachatelů.

4 účastníci odpověděli, že je nic nepřekvapilo. 3 odpověděli, že je překvapilo, jak je vše mnohem složitější. 3 měli specifické názory:

" Čekal jsem mnohem větší odměřenost a obavy rodiny z toho, že jsem byl ve vězení, tudíž mi nebudou věřit."

Zajímavý je rozdílný náhled dvou pachatelů:

"Díky dokonalé přípravě jsem nebyl překvapen."

"Mýlil jsem se téměř ve všem. Plánovat něco ve vězení je nesmysl."

6.2. Otázky pro odsouzeného na svobodě, který nebyl doporučen Komisí k podmíněnému propuštění

V našem souboru se nenacházel žádný respondent, který by nebyl doporučen Komisí pro podmíněné propuštění a byl zároveň na svobodě.

6.3. Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který byl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění

Ve výkonu trestu odnětí svobody se v době 3. části výzkumného šetření nacházelo 11 pachatelů, všichni pokračovali ve výzkumném šetření. 4 pachatelé původně obdrželi doporučující Stanovisko Komise. Z důvodu malého vzorku jsme zde již nekódovali jednotlivé odpovědi.

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na parolové slyšení?

U této otázky 2 pachatelé zmiňují, že nejsilnější vzpomínka se týká otázek na minulost, jeden pachatel uvádí nervozitu z velkého počtu lidí a jeden pachatel uvádí "otázky na tělo."

Zajímavé je doplnění pachatele: "Také vzpomínám často na jejich rozhodnutí."

2. Co si myslíte, že zapůsobilo nejvíce na parolovou komisi?

U této otázky byla na výběr témata, která měli pachatelé očíslovat od 1 do 8, s tím, že 1 znamenala „nejvíce zapůsobilo na komisi“. To znamená, že téma s nejnižším skóre dle pachatelů nejvíce zapůsobilo na komisi.

Téma	Celkový součet hodnocení
Mluvil jsem pravdivě a otevřeně	4
Měl jsem kladné hodnocení	16
Měl jsem představu o budoucnosti	17
Měl jsem představu o řešení finančních závazků	17
Byl jsem aktivní ve změnách v životě	19
Neměl jsem kázeňské tresty	19
Měl jsem zajištěné zaměstnání	25
Měl jsem již zajištěné bydlení	27

Podle pachatelů tedy nejvíce zapůsobilo na Komisi **mluvit pravdivě a otevřeně**, mít **kladné hodnocení** a mít představu o budoucnosti a řešení finančních závazků.

3. Co se u vás za posledního půl roku změnilo?

U 2 pachatelů jsou změny spíše negativní:

"Přišel jsem o partnerku. Splácím dluhy"

"Zatrpknul jsem, nevěřím už ničemu. Nefunguje systém, programy atd."

1 pachatel podal stížnost a 1 pachatel zmiňuje pozitivní změnu:

"Byl jsem na vycházce s rodinou na 24 hodin."

4. Podal/a jste si žádost o podmíněné propuštění? Pokud ano, proč se domníváte, že jste neuspěl/a?

Všichni pachatelé si podali žádost o podmíněné propuštění.

5. Chcete ještě doplnit něco, co jsme nezmínili a považujete za důležité?

Pouze jeden pachatel se zmiňuje, že je "rád, že ... Křehkou šanci absolvoval i přes počáteční moje obavy."

Zbylí pachatelé jsou spíše zklamáni:

"Přemýšlím o smyslu."

"Myslím, si, že jsem udělal maximum. "

6.4. Otázky pro odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, který nebyl Komisí doporučen k podmíněnému propuštění

Z 11 pachatelů, kteří byli stále ve výkonu trestu odnětí svobody, 7 pachatelů nebylo doporučeno k podmíněnému propuštění.

1. Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka na parolové slyšení?

Jak je patrné z následující tabulky, nejsilnější vzpomínky se týkají jistého poznání sebe sama, když pachatelé slyší hodnocení komise, a také obdržení vlastního nedoporučení k podmíněnému propuštění.

Kategorie	Kódy	Počet
Poznání sebe sama	Dozvědět se pravdu o sobě, co si o mě myslí,	2
Nedoporučení PP		2
Emoce	Tréma	1
Žádná vzpomínka		1
Účast poškozeného u komise		1
Minulost		1

"Zamítavé stanovisko komise".

"Nedokáži si vybavit žádnou zásadní vzpomínku, kromě toho že mi PP nebylo doporučeno."

2. Z jakého důvodu si myslíte, že bylo vaše parolové slyšení neúspěšné?

Zde je patrné, že důvody jsou velice individuální. Nejvíce zmiňovaným je však určitá nepřipravenost na jednání.

Kategorie	Kódy	Počet
Nedostatečná připravenost	Podklady, na jednání, bydlení	3
Alkohol		1
Nedostatečný postoj k trestné činnosti		1
Kázeňský trest před parolovým slyšením		1
Účast poškozeného a jeho projev u komise		1
Krátká doba ve výkonu		1

trestu

"Nebyla jsem řádně připravena."

"Že jsem si pořádně nepřipravil podklady pro jednání."

3. V čem jste se podle Vás měl/a lépe připravit.

Překvapivě dva pachatelé odpověděli, že byli dostatečně připraveni. Ostatní zmiňovali různé nedostatky jako je zařízené bydlení, zamyslet se nad vinou apod.

Kategorie	Počet
Dostatečně připraven	2
Bydlení	2
Zamyslet se víc nad přijetím viny	1
Kázeňský trest	1
Zaměstnání	1

"Nevím, proč jsem udělal, co jsem udělal. Sám tomu nerozumím."

"Lépe vyřešit dlouhodobé bydlení."

4. Pamatujete si na doporučení Komise? Zkuste některá vyjmenovat?

Většina pachatelů si pamatuje doporučení Komise. Pouze jeden si je nepamatuje.

"To si pamatuju přesně... dosáhnout opět první diferencku, navázat kontakt s nějakou organizací zaměřenou na drogy, více řešit své dluhy, a taky změnit svůj laxní přístup k poškozenému."

"Lépe zmapovat dluhy, zajistit adekvátní bydlení."

"Zajištěné konkrétní ubytování, zajištění ambulantní protitoxikomanické léčby, zajištěné zaměstnání, účast v programu 3Z."

5. Co si myslíte o doporučení Komise?

5 pachatelů s doporučeními Komise souhlasí:

"Jsou na místě."

"Asi bylo správné."

"Přijala jsme ho."

"Přijal jsem je... měli skoro ve všem pravdu."

Jeden pachatel si myslí, že je doporučení nespravedlivé a jeden pachatel neodpověděl.

6. Snažil jste se doporučení Komise splnit?

5 pachatelů se snaží doporučení Komise splnit.

"Spolupracuji s terapeutkou ve věznici. Dluhy jsem zmapoval ve spolupráci s Rubikonem."

"Pracuji na dluhové problematice v rámci pilotního projektu "Dluhové poradenství ve věznici...."

"Ano, už mám první diferěnku, navázal jsem kontakt s organizací Laxus, kvůli dluhům jsem kontaktoval advokátní kancelář. Taký pracuju na své vině - spolupracuju s kaplanem, účastnil jsem se programu VIT, který jsem úspěšně dokončil."

1 pachatel neodpověděl a jedna pachatelka odpověděla:

"Vzhledem k tomu, že nebudu podávat žádost o PP, tak bydlení řešit nemusím."

7. Co se u Vás za posledního půl roku změnilo?

Nejvíce pachatelů odpovědělo, že za půl roku se u nich změnilo uvědomění si problému a že pracují na sobě. Také nejvíce plánují do budoucna.

Kategorie	Kódy	Počet
Uvědomění si problému	Alkohol, Drogy, Trestná činnost	4
Plán do budoucna		4
Terapie		2
Rodina	Návštěva, podpora	2
Zaměstnání		2
Program 3Z		1
Začal s běháním		1
Kázeňský trest		1

"Srovnal jsem si vše v hlavě, začal jsem ve VTOS pracovat a pomalu se připravuji na řádný konec VTOS."

8. Podal jste si žádost o podmíněné propuštění? Pokud ano, proč se domníváte, že jste neuspěl? Pokud ne, proč ne?

Většina pachatelů nepodala žádost o podmíněné propuštění. Jeden pachatel ji sice podal, ale následně ji vzal zpět a jeden pachatel žádost podal.

"Trest již není tak dlouhý a nechtěl jsem přijít v případě očekávaného zamítnutí o získané zaměstnání ve VTOS a další možné výhody."

"Zatím ne - snažil jsem se o zahlazení kázeňského trestu, pak o dosažení té diferěnky... teprve teď budu žádat."

"Stále pracuji na doporučeních KPP."

"Čekám na opětovné projednání mého případu před KPP."

6.5. Výsledky 3. části výzkumného šetření

Sedm měsíců po parolovém slyšení si pachatelé nejčastěji pamatují, když museli **hovořit o své minulosti** (v předchozí části šetření bylo zjištěno, že toto je pro ně nepříjemné) a když slyšeli **rozhodnutí Komise** (toto bylo doprovázeno pocitem radosti a úlevy). Obecně vzpomínají na parolové slyšení jako na velice **emoční situaci**. Dle pachatelů na Komisi zapůsobilo, že mluvili pravdivě a měli představu o finančních závazcích. Zajímavé je zjištění ohledně **přípravy** na podmíněné propuštění během výkonu trestu odnětí svobody, kdy pachatelé oceňují přípravu již během pobytu ve věznici. Pachatelé, kteří dostali nedoporučující Stanovisko Komise, souhlasí se Stanoviskem a sami uvádí, že pro mě byla celá **zkušenost přínosem**.

7. Shrnutí

Cílem prezentovaného kvalitativního výzkumného šetření bylo prozkoumat dopady parolového slyšení na pachatele účastnícího se projektu Křehká šance II. Celkově se výzkumného šetření účastnilo 26 pachatelů, kteří vstupovali do projektu Křehká šance II v srpnu 2018.

Výzkum se skládal ze 3 částí: krátký rozhovor při vstupu pachatele do projektu (srpen 2018), pozorování během parolového slyšení a rozhovor přímo po parolovém slyšení (listopad 2018), a následně rozhovor přibližně 7 měsíců po parolovém slyšení.

Tento kvalitativní výzkum používal metodu strukturovaného rozhovoru a pozorování dle předem daného předpisu. Získaná data byla analyzována použitím metody otevřeného kódování, kdy je text rozložen na jednotky, kterým jsou přiřazovány kódy. Tyto kódy jsou následně tříděny do nadřazených kategorií.

Cíl výzkumného šetření byl naplněn následujícími výzkumnými otázkami:

1. Dochází během parolového slyšení u odsouzeného k reflexi?
2. Jak odsouzený vnímá vlastní připravenost na podmíněné propuštění³⁹
3. Má parolové slyšení dlouhodobý efekt?

Co se týče hlavního **tématu, zda během parolového slyšení dochází k reflexi**, je zajímavé, že pro většinu pachatelů je vyprávění o období před výkonem trestu odnětí svobody nepříjemné a neradi se k němu vrací. Oproti tomu vyprávění o výkonu trestu odnětí svobody bylo spíše příjemné, protože mohli dokázat, jak se mění. Důležité bylo také Stanovisko Komise pro podmíněné propuštění, se kterým většina pachatelů souhlasila (ať už byla Komise nakloněna k jejich podmíněnému propuštění, či nikoliv). Celkově měli většinou pozitivní dojmy z parolového slyšení, které jim umožnilo se nad sebou zamyslet včetně uvědomění si dopadů trestné činnosti. Překvapivě i někteří pachatelé, kteří byli nedoporučení Komisí, uváděli pozitivní dojmy z parolového slyšení:

„Jsem rád, že jsem došel až k parolovému slyšení a nevzdal jsem to...je to vlastně první věc v životě, kterou jsem dotáhl do konce.“

Druhým tématem výzkumu byla **připravenost pachatelů na propuštění**. Zde můžeme konstatovat, že po formální stránce měli pachatelé jasnou představu, co musí vyřešit.

Většina pachatelů chce mít vyřízené veškeré oficiální náležitosti (kontaktování zaměstnavatele, zdravotní pojišťovny, lékaře apod.) během prvního týdne na svobodě. Mít zaměstnání hned po ukončení výkonu trestu odnětí svobody je pro pachatele velice důležité. Zároveň zmiňují, že jsou nejméně připraveni na reakce okolí. Dále pachatelé odpovídali, že největší problém bude řešení oddlužení a financí.

Již v první části výzkumu, tedy v rozhovoru při vstupu do projektu, někteří pachatelé zmiňovali, že bude důležitá příprava během výkonu trestu odnětí svobody, vzorné chování během výkonu trestu odnětí svobody a spolupráce s Probační a mediační službou. Následně ve třetí části výzkumu, tedy v rozhovoru s odstupem několika měsíců po propuštění, pachatelé zdůrazňovali přípravu již během výkonu trestu odnětí svobody. Zároveň však pachatelé odpovídali, že je na svobodě vše mnohem složitější, než si představovali.

³⁹ Převzato z Metodiky týkající se výzkumu v rámci projektu Křehká šance II vypracované V. A. Polišenskou.

Třetím tématem výzkumu bylo, zda má parolové slyšení dlouhodobý efekt. Na tuto otázku se zaměřovala zejména třetí část výzkumu. Pro většinu pachatelů rozhodnutí Komise patří mezi nejsilnější vzpomínku. Pachatelé stále ve výkonu trestu odnětí svobody si i po 7 měsících pamatují doporučení Komise. Většina z nich si myslí, že byla správná a snaží se je splnit.

Novým tématem, které se objevilo v našem výzkumu, je aspekt **emocí**. Obecně lze říci, že celé parolové slyšení je **velice emočně nabitě**. Během parolového slyšení je u pachatelů nejčastěji pozorována nervozita a přímo po parolovém slyšení se sice více pachatelů cítí dobře, ale objevují se i emoce jako je únava, vyčerpání a stres. Sami pachatelé popisují, že nejvíce pociťovali nervozitu, strach a nejistotu. Emoce pak zapřičiňují u pachatelů dojem, že se měli lépe vyjadřovat během parolového slyšení a lépe se prezentovat. I po 7 měsících pachatelé odpovídají, že parolové slyšení pro ně bylo velice emoční. A emoce doprovází pachatele i po propuštění, kdy musí řešit zaměstnání, bydlení a rodinu.

Sám jeden účastník výzkumu prohlásil:

"Očekával jsem u sebe větší euforii po propuštění."

8. Seznam zdrojů

Creswell, J.W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Druhé, přepracované a aktualizované vydání. Portál.

Polišenská, V.A. *Metodika týkající se kvalitativního výzkumu v rámci projektu Křehká šance II*.

Průběžná evaluační zpráva. Evaluace projektu Křehká šance II.

Švaříček, R., Šedřová, K. a kol. (2014). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál.

Uhlířová, A. (2020). *Probační a mediační služba - Křehká šance II. Vysoká škola finanční a správní: Bakalářská práce*.

Vstupní evaluační zpráva. Evaluace projektu Křehká šance II.